

BASIN BİLGİ NOTU

02.11.2024

Cumhuriyetimizin kuruluşunun 101., derneğimizin kuruluşunun 57. yılında düzenlediğimiz 50. Ulusal Hematoloji Kongresinde siz değerli basın mensuplarını ağırlamaktan büyük mutluluk duyuyoruz.

Hematoloji bilim alanında yapılagelen en önemli organizasyon olan Ulusal Hematoloji Kongresi, “Olgularla Uygulamalı Akan Hücre Ölçer Kursu” ve “Erik Frank-Orhan Ulutin Hemostaz Laboratuvar Kursu” olmak üzere 2 ayrı eğitim programı ile başladı.

Kongre kapsamında bu sene 10’u sözlü sunu, 5’i tartışmalı poster oturumu olmak üzere toplam 43 bilimsel oturum, 12 uydu sempozyumu bulunmaktadır.

Kongrenin uluslararası gününde Türk Hematoloji Derneği (THD) ile Avrupa Hematoloji Birliği (European Hematology Association – EHA) ile Akut Miyeloid Neoplaziler ortak oturumu gerçekleştirilmiştir.

Kongremize gönderilen 400’e yakın bildiriden hakemlerin değerlendirmesi sonrası 275 bildiri kabul edilmiştir. Bu bildirilerden 6’sı Başkanın Seçtikleri oturumunda olmak üzere toplam 58’i Sözlü Sunum, 25 tanesi ise Tartışmalı Poster Oturumlarında sunulmaktadır. E-poster olarak kabul edilen çalışmalar kongre boyunca katılımcılar ekranlardan inceleyebilmektedir.

Kongre süresince düzenlenen THD ile fener alayı, ödül töreni, konser gibi sosyal etkinlikler katılımcılardan büyük ilgi görmüştür.

Kongre programının hazırlığında tüm emeği geçenlere, kongre sekreterlerine, kongre organizasyon komitesine, organizasyon şirketine, ödül jürisine, bildirileri değerlendiren üyelerimize, bildiri ve konuşma metinleri kitabı editörlerine ve bizleri yalnız bırakmayarak kongremizin bilimsel bir şölene dönmesine katkı sağlayan oturum başkanları ve konuşmacılara en içten teşekkürlerimizi sunarız.

Prof. Dr. Muhlis Cem Ar

Türk Hematoloji Derneği Başkanı

DEMİR EKSİKLİĞİ ANEMİSİ NEDEN ÖNEMLİ?

Demir eksikliği anemisi, vücutta demir seviyelerinin azalmasına bağlı olarak gelişen bir kansızlık (anemi) türüdür. Demir, kanda alyuvar adı verilen ve oksijen taşıma görevi olan hücrelerimizin içindeki hemoglobinin adı verilen maddenin yapısında bulunur. Demir eksikliği durumunda alyuvar üretimi azalır, bu da kanın oksijen taşıma kapasitesini düşürerek yorgunluk, fiziksel ve bilişsel fonksiyonlarda bozulma gibi belirtilere yol açar. Demir eksikliğin başlıca nedenleri arasında yetersiz demir alımı, barsaklardan demir emiliminin bozulduğu durumlar, kanamalar ve artan demir ihtiyacı bulunur. Özellikle çocuklarda en önemli nedenler hızlı büyümeye bağlı artmış demir ihtiyacı ve yetersiz demir alımı iken; kadınlarda adet kanamaları, daha ileri yaşlardaki bireylerde mide-barsak kanamaları nedeniyle demir eksikliği görülebilmektedir.

Demir eksikliği hem sık görülmesi hem de demirin öğrenme, dikkat, çocuklarda gelişim basamakları gibi nörolojik ve ayrıca bağışıklık fonksiyonları üzerine etkileri olması nedeniyle son derece önemlidir.

Türkiye'de Demir Eksikliği Anemisinin Sıklığı

Demir eksikliği, Türkiye'de ve dünyada bir halk sağlığı sorunudur. Demir dünyada ve ülkemizde çocuklarda en sık görülen besinsel eksikliklerdendir. DSÖ verilerine göre dünya nüfusunun %24.8'inde anemi vardır. Anemik olguların yarısında altta yatan neden demir eksikliğidir. Ülkemizde ve dünyada demir eksikliği, özellikle çocuklar, kadınlar ve yaşlılar arasında daha sık görülmektedir.

Erken çocukluk dönemi ve ergenlik dönemleri hızlı büyüme, artan demir ihtiyacını da beraberinde getirdiğinden, demir eksikliği için en riskli gruplar arasındadır.

Ülkemizde doğurganlık çağındaki kadınlar arasında %30'un üzerine çıkan oranlarda demir eksikliği görülmektedir, bu durum özellikle gebelikte artan demir ihtiyacıyla daha da önem kazanır ve %40'lara kadar yükselen oranlarda gebelikte demir eksikliği görülebilmektedir. Yaşlı popülasyonda ise, beslenme yetersizlikleri ve altta yatabilecek kronik hastalıklar nedeniyle demir eksikliği oranı artmaktadır.

Klinik Bulgular ve Tanısal Göstergeler

Demir eksikliğin klinik belirtileri arasında yorgunluk, solukluk, çabuk yorulma, ve çarpıntı sayılabilir. Çocuklarda ağız köşelerinde yaralar, ağlarken nefessiz kalma (katılma) durumları görülebilir. Çocuklarda gelişim geriliği ve bilişsel fonksiyonlarda gerileme de önemli belirtiler arasındadır. Demir eksikliği okul başarısında düşme ya da iş performansında azalmaya neden olabilir. Ayrıca demir eksikliği olan bireylerde hafif orta şiddette enfeksiyonların daha sık görüldüğü bildirilmiştir. Tanı için, tam kan sayımı ile birlikte hekimler kanda demir düzeylerini ve depo demiri gösteren serum ferritin değerlerini görmek isteyebilir.

Demir Eksikliğinden Nasıl Korunabiliriz?

Beslenme düzenlenmesi demir eksikliğini önlenmesinde önemlidir. İlk 1 yaşta bebeklere inek sütü verilmesi önerilmez, ilk 6 ayda sadece anne sütü almaları ve anne sütüne 2 yaşına kadar devam edilmesi demir eksikliğini önlenmesinde de önemlidir. Demirden zengin besinler arasında kırmızı et, kurubaklagiller, kümes hayvanları, balık, kuru üzüm, koyu yeşil yapraklı sebzeler sayılabilir.

Türkiye’de “Demir Gibi Türkiye” projesi, Sağlık Bakanlığı tarafından başlatılmış ve çocuklara demir desteği sağlanarak demir eksikliği prevalansının azaltılması hedeflenmiştir. Bu program, bebekler arasında demir eksikliği sıklığını düşürmede etkili olmuş ve ailelerin bu konuda farkındalığını artırmıştır. Bunun dışında gebelere de demir desteği verilerek demir eksikliğini önlenmesi amaçlanmaktadır. Demir eksikliği olan bir gebe kadının, bebeklik döneminde bebeğinin demir eksikliği geliştirme riski, ayrıca erken doğum, düşük doğum ağırlığı olan bebek sahibi olma riskleri artmaktadır. Gebede demir eksikliğini önlemek, doğum ve bebekteki bu riskleri de önleyebilir.

Demir eksikliği gelişmesi durumunda hekimin önerisine göre ağızdan ya da damar içi / kas içi olarak demir tedavileri kullanılabilir. Demir eksikliği tanısı alan hastada hekimler altta yatan nedene yönelik hastanın yaşını ve ek yakınmalarını da göz önüne alarak sorgulama yapmaktadır. Buna göre demir eksikliği geliştiren daha ileri yaştaki hastalarda demir eksikliğini nedenini saptamak için hekim hastada mide-barsak kaynaklı kayıpları araştırmak isteyebilir.

Toplum Sağlığı Açısından Değerlendirme ve Sonuç

Demir eksikliği anemisi, toplum sağlığı üzerinde ciddi etkiler yaratır. Özellikle çocuklarda fiziksel gelişim, okul başarısı ve genel sağlık durumunu olumsuz etkiler. Kadınlar için, özellikle doğurganlık çağında anemi gebelikte komplikasyon riskini artırabilir. Demir eksikliği, genel yaşam kalitesini düşürür ve iş gücü kaybına neden olabilir. Erken tanı, uygun tedavi ve etkili toplum sağlığı programları ile demir eksikliği sıklığının azaltılması mümkündür.

Prof. Dr. Şule Ünal Cangül

Türk Hematoloji Derneği İkinci Başkanı

DAMAR TIKANIKLIĞI ÖNEMLİ BİR SAĞLIK SORUNUDUR

Dünyada her 4 ölümden biri damar tıkanıklığına bağlı olarak gerçekleşmektedir.

Damarların pıhtı ile tıkanması durumu (tromboz) dünya çapında ölümlerin %25’inden sorumludur. Bir başka deyişle her 4 ölümden biri tromboz nedeniyle olmaktadır. Tromboz kalp damarlarında olduğunda kalp krizi, beyin damarlarında olduğunda felç, akciğer damarlarında olduğunda (emboli) solunum yetersizliği ortaya çıkmakta ve bu durumlar bazen ölüm bazen ise kalıcı organ fonksiyon bozukluğu ile sonuçlanmaktadır. Tromboz açısından en riskli grup ileri yaştaki kişilerdir. Yaş dışında, beslenme alışkanlığı (hiperkolesterolemi), obezite, hareketsizlik, sigara gibi çevresel etkenler ile doğumsal veya edinsel genetik yatkınlık sağlayan bozukluklar artmış pıhtılaşma eğilimine yol açabilir.

COVID19 pandemisi sonrası son 5 yılda yaşa göre beklenen kalp krizi, inme ve venöz tromboemboliye (toplardamar tıkanıkları) bağlı ölüm oranları artmıştır. Bu artış COVID19 virüsünün yol açtığı damar tutulumu/iltihabı ile ilişkili küçük damarlarda görülen tıkanıklıklar ve kalp kas dokusunun iltihabına (miyokardit) bağlanmıştır. Virüs ile enfekte ağır COVID19 geçiren hastalarda ilk hafta içinde venöz tromboemboli ile karşılaşma olasılığı sağlıklı kişilere oranla 33 kat daha fazla bulunmuştur. Bu risk azalarak devam etmekte COVID sonrası yaklaşık 1 yılda sağlıklı kişilere oranla 2 kat fazla olduğu görülmektedir. Virüs ile ilişkili arttığı düşünülen bu ölüm oranlarının virüs etkileri zayıfladıkça gerileyip gerilemeyeceğini zaman gösterecektir.

COVID pandemisi ile birlikte aşılardan trombozu artırıp artırmadığına dair endişeler ortaya çıkmıştır. Son derece nadir görülen adenovirüsten elde edilen aşılardan yol açtığı tromboz nedeniyle Dünya Sağlık Örgütü bu tür aşılardan kullanımında dikkatli olunması gerektiğini ve mRNA aşılardan artmış tromboz riskinin bulunmadığını bildirmiştir.

Ciddi bir halk sorunu olan damar tıkanıklığının önlenmesi için farkındalık artırma kampanyaları başta olmak üzere riskli hasta ve toplulukların belirlenmesi; bu gruplarda önleyici tedavilerin uygulanması gibi çalışmalar önemlidir. En önemli ve son derece kolay erişilebilecek tedavi hareketli olmaktır. Her yıl Uluslararası Tromboz Hemostaz Derneği'nin çağrısı ile 13 Ekim Dünya Tromboz Günü olarak kutlanmakta ve halkın tromboz hakkında bilgilendirilmesi için çeşitli farkındalık etkinlikleri gerçekleştirilmektedir. Türk Hematoloji Derneği de her 13 Ekim'de farkındalık çalışmaları yapmaktadır. Kişilere yaşa uygun olacak şekilde günde en az 5000-6000 adım atmaları; oturarak çalışıyorlarsa her 2 saatte bir ayağa kalkarak 5-10 dakika hareket etmeleri; daha önce toplardamar tıkanıklığı geçirmiş olanların varis çorabı giymeleri gibi basit öneriler hayat kurtarıcıdır. Benzer şekilde obezite, sigara, karbonhidrat ve hayvansal yağ ağırlıklı beslenme gibi etkenleri ortadan kaldıracak yaşam tarzı değişiklikleri yaşamsal öneme sahiptir. Tüm bu önlemlere karşın bazı kişiler damar tıkanıklığı açısından yüksek riskli olmaya devam etmektedir. Altta yatan genetik bozukluğu olanlar, kalp damar tıkanıklığı veya ritim bozukluğu olan hastalar, büyük cerrahi ameliyat geçirenler, çeşitli nedenlerle hastanede uzun süre yatan hastalar, yüksek riskli gebelikler, tekrarlayan düşüklere olan kadınlar bu grup içinde sayılabilir. Söz konusu yüksek riskli kişilerde önleyici kan sulandırıcı tedavi (profilaksi) kullanılmalıdır. Örneğin ortopedik cerrahi geçiren hastalarda önleyici kan sulandırıcı tedavi ile ameliyat sonrasında tromboz geçirme olasılığı %90'ın üzerinde ortadan kalkmaktadır.

Günümüzde çeşitli mekanizmalar üzerinden etkisini gösteren ağızdan, cilt altına veya damar içine uygulanarak etki eden aspirin, heparin ve kumadin gibi kan sulandırıcı ilaçlar yanında yeni kullanıma giren ağız yoluyla kullanılan başka alternatifler de vardır. Bu ilaçların bazılarında ilacın etkili olup olmadığını anlamak için düzenli kan testleri yaptırmak gerekirken diğerlerinde izlem gerekmez.

Kan sulandırıcı tedavilerin önemli bir yan etkisi kanama eğilimini artırmalarıdır. Bu nedenle trombozun tedavisi veya önlenmesi amacıyla kan sulandırıcı ilaç başlanmadan önce hastanın kanama riski hesaplanır. Hangi kişilerde, ne süre ile ve ne tür kan sulandırıcı ilaç başlanacağı hekim kararı ile belirlenir. Kişiler kendi başlarına bu tür ilaçları kullanmamalıdır.

Prof. Dr. Özgür Mehtap

Türk Hematoloji Derneği Genel Sekreteri

YAPAY ZEKA İLE SANİYELER İÇİNDE KANSER TANISI

Kanserden anemiye kadar geniş bir hastalık yelpazesini kapsayan hematoloji alanında, yapay zeka (YZ) uygulamaları 2024'te çığır açıyor. Yenilikçi yapay zeka platformları sayesinde kanser hücreleri saniyeler içinde tespit ediliyor, klinik deneylere erişim hızlandırılıyor ve hastaların tedavi süreçleri kişiye özel hale getiriliyor.

Kanser Tanısında Yüksek Hız ve Hassasiyet

Yapay zeka destekli mikroskop analizleri, kan hücrelerinin detaylı ve hızlı incelemesini sağlıyor. Bu analizlerde, görüntü işleme algoritmaları sayesinde hücrelerin yapısal farklılıkları saniyeler içinde belirleniyor, lösemi gibi kan kanserleri hızlıca tespit edilebiliyor. Özellikle lösemi gibi hücre çoğalmasının hızlı olduğu kanser türlerinde, erken tanı, hastaların tedavi şansını ciddi oranda artırıyor. YZ destekli bu sistemler, kan örneklerinde anormal hücrelerin ayırt edilmesinde büyük bir hassasiyet sağlarken, %90'a varan doğruluk oranlarıyla geleneksel yöntemleri geride bırakıyor. Böylece doktorlar hızlı karar alarak tedaviye en erken aşamada başlayabiliyor ve bu da yüzlerce hastaya hayat kurtarıcı bir müdahale fırsatı sunuyor.

Kişiye Özel Tedavi Dönemi Başlıyor

Her hastanın biyolojik yapısı benzersiz olduğu için, biyoinformatik analizlerle kişiye özel tedavi seçenekleri geliştirilebiliyor. Geçtiğimiz günlerde Avrupa Hematoloji Kongresi'nde tanıtılan bu yöntemle, hastalara yan etkileri minimumda tutan ve en etkili sonucu sağlayan tedavi planları oluşturuluyor. YZ, her hastanın genetik profiline göre en uygun tedaviyi belirlemede kritik bir rol oynuyor.

CAR-T Hücre Tedavisinde YZ ile Hasta Seçiminde Yüksek Başarı

Klinik araştırmalarda CAR-T hücre tedavisi gibi kişiye özel tedavi seçenekleri, yapay zeka ile daha hedefli hale geliyor. Özellikle tekrarlayan kanserlerde kullanılan bu yöntemle, hastalar için tedavi süreçleri daha etkili ve yönetilebilir hale geliyor. Yapay zeka, hastaların tedaviye yanıt verebilme potansiyelini önceden tahmin ederek sonuçları optimize ediyor.

Kaynaklar:

<https://www.ajmc.com/view/innovations-in-hematology-experts-share-key-takeaways-from-the-eha-2024-congress>

<https://www.ajmc.com/view/eha-2024-striving-toward-innovation-sustainability-in-hematology>

Prof. Dr. Emin Kaya

Türk Hematoloji Derneği Yönetim Kurulu Üyesi